

Vurdering af Terrortruslen mod Danmark (VTD)

10. april 2008

Sammenfatning

Danmark og den øvrige vestlige verden har oplevet en stigende terrortrussel i de seneste år. CTA vurderer, at der i dag er en generel terrortrussel mod Danmark.

Genoptrykningen af Mohammed-tegningerne har ført til fornyet negativ opmærksomhed om Danmark i en række lande.

Der er tegn på, at der som følge af sagen i øjeblikket er et skærpet fokus på Danmark også blandt ledende militante ekstremister i udlandet, og at sådanne kredse har et ønske om at gennemføre terrorhandlinger mod Danmark samt mod danskere og danske interesser i udlandet. Det gælder især danskere og danske interesser i områder, hvor al-Qaida-relaterede grupper er aktive, herunder særligt i lande i Nordafrika, Mellemøsten samt i Pakistan og Afghanistan.

Terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, det vil sige uden varsel.

Terrortruslen stammer hovedsageligt fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til forskellige former for militant islamistisk ideologi, herunder al-Qaida-relaterede grupper. Der kan være tale om netværk baseret i Danmark og i udlandet.

I Danmark er der personer og miljøer, som har sympati for og/eller støtter grupper, der er involveret i terrorvirksomhed. Ligeledes er der i Danmark miljøer og personer, som er villige til at involvere sig i terrorrelaterede aktiviteter.

Terrorangreb mod offentlige transportmidler som i Madrid i 2004 og London i 2005 vil formentlig fortsat være en central fremgangsmåde for terrorister. Samtidig er det tydeligt, at terrorgrupper konstant søger at udvikle nye, overraskende og dermed svært forudsigelige angrebsformer.

Selvom terrortruslen er blevet forøget de seneste år, er det vigtigt at bemærke, at risikoen for at blive tilfældigt offer for et terrorangreb i Danmark eller i udlandet stadigvæk er meget begrænset, hvis man ser bort fra enkelte konfliktzoner som f.eks. dele af Irak.

Truslen mod Danmark

Danmark og den øvrige vestlige verden har oplevet en stigende terrortrusel i de seneste år. CTA vurderer, at der i dag er en generel terrortrusel mod Danmark.

Genoptrykningen af Mohammed-tegningerne har ført til fornyet negativ opmærksomhed om Danmark i en række lande, herunder i Mellemøsten og Nordafrika.

Der er tegn på, at der som følge af sagen i øjeblikket er et skærpet fokus på Danmark også blandt ledende militante ekstremister i udlandet, og at sådanne kredse har et ønske om at gennemføre terrorhandlinger mod Danmark.

Al-Qaida-lederen Usama Bin Ladin fordømte i marts 2008 genoptrykningen af tegningerne, og både han og den højtstående al-Qaida-leder Ayman al-Zawahiri omtalte og fordømte i marts og april 2006 Danmark som følge af den oprindelige tegningsag.

CTA vurderer samlet, at tegningsagen sammen med Danmarks deltagelse i de militære aktioner i Afghanistan og Irak generelt har medvirket til at øge opmærksomheden om Danmark i militante ekstremistiske kredse.

Terrortruslen mod Danmark stammer hovedsagelig fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til forskellige former for militant islamistisk ideologi, herunder al-Qaida-relaterede grupper. Der kan være tale om netværk baseret i Danmark og i udlandet.

Komplekse og spektakulære angreb forudsætter betydelige ressourcer og netværk i forhold til logistik og planlægning. De vil derfor ofte være vanskelige at gennemføre.

Mere enkle angreb udført med simplere midler kan gennemføres med mindre forberedelse og kræver derfor særlig opmærksomhed fra myndighederne.

Terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, det vil sige uden varsel. Det viser erfaringerne fra bl.a. angrebene i Madrid i 2004 og London i 2005.

Angrebene viser også, at man med let tilgængelige materialer kan forårsage ganske alvorlig skade ikke blot direkte i de konkrete angreb, men også indirekte gennem den psykologiske effekt i forhold til den bredere offentlighed.

I Danmark er der personer og miljøer, som har sympati for og/eller støtter grupper, der er involveret i terrorvirksomhed. Ligeledes er der i Danmark miljøer og personer, som er villig til at involvere sig i terrorrelaterede aktiviteter.

Dette understreges bl.a. af terrorsagen fra Vollsmose, hvor tre personer i november 2007 blev dømt for forsøg på terrorisme. Selvom sagen fra København fra efteråret 2007 endnu ikke er afgjort ved domstolene, peger også denne sag i retning af konkret hensigt om og kapacitet til at gennemføre terrorangreb.

Andre eksempler er den såkaldte Glostrup-sag, hvor en af de tiltalte i februar 2007 blev idømt syv års fængsel for forsøg på terrorisme, samt sagen fra april 2007, hvor en dansk-marokkaner blev straffet med tre år og seks måneders fængsel for bl.a. at yde generel rådgivning til terrorgrupper og for at udbrede materiale, der egner sig til at hverve medlemmer til sådanne grupper.

Selvom terrortruslen er blevet forøget i de seneste år, er det vigtigt at bemærke, at risikoen for at blive tilfældigt offer for et terrorangreb i Danmark eller i udlandet stadigvæk er meget begrænset, hvis man ser bort fra enkelte konfliktzoner som f.eks. dele af Irak.

Radikalisering i Danmark

Der findes ingen entydig profil på personer, der radikaliseres og efterfølgende rekrutteres til terrorisme.

De seneste års erfaringer fra Danmark og andre europæiske lande viser dog, at en betydelig og stigende andel af de militante ekstremister er yngre eller meget unge mænd, der er født og opvokset i Vesten.

Disse såkaldte 'hjemmedyrkede' ekstremister har ofte gennemgået en hurtig radikaliseringsproces, hvor internettet, etablerede ekstremistiske ideologer og karismatiske personer i kombination med venner og personlige netværk har spillet en betydelig rolle. Disse personer har ikke nødvendigvis tilknytning til et bestemt konfliktområde, men ser nærmere sig

selv som en del af et verdensomspændende muslimsk fællesskab, som i deres øjne er under angreb.

Potentielle mål for angreb

Myndighedernes øgede indsats mod terror har betydet, at det i de seneste år er blevet vanskeligere at ramme højt profilerede, beskyttede mål. Samtidig er angreb udført på ubeskyttede steder mod menneskemængder for at opnå så store tab som muligt fortsat et af de foretrukne midler for terrorister. Der er også eksempler på små simple angreb mod bløde mål med et klart symbolsk eller politisk sigte, som det var tilfældet med mordet på Theo Van Gogh i Holland i 2004 og med drabsplanerne mod en af tegnerne fra den danske tegningesag.

Erfaringer fra udlandet viser, at angreb på offentlige transportmidler ofte foretrækkes af terrorister. Det skyldes ikke mindst, at de er let tilgængelige mål, hvor mange mennesker er tæt samlet. Angreb på offentlige transportmidler og trafikknudepunkter har desuden stor psykologisk effekt i offentligheden, fordi det er steder, hvor en meget stor del af befolkningen ofte kommer, og hvor mange derfor kan se sig selv som potentielle mål.

Der er i Vesten forholdsvis få eksempler på, at terrorister ser kritisk national infrastruktur som f.eks. transportsektoren som et mål i sig selv. Ofte synes det afgørende at være, at mange mennesker er samlet på ét sted, og derfor kan angreb i princippet lige så godt tænkes rettet mod andre mål, hvor mange mennesker opholder sig, f.eks. indkøbscentre, barer, offentlige pladser og sportsarrangementer.

Fremgangsmåde

Terrorister anvender typisk hjemmelavede bomber i deres angreb (ofte benævnt Improvised Explosive Devices, IED).

Den type terrorangreb, man så i Madrid i 2004 og London i 2005, dvs. IED rettet mod offentlige transportmidler, vil formentlig fortsat være en central fremgangsmåde for terrorister. Samtidig er det tydeligt, at terrorgrupper konstant søger at udvikle nye, overraskende og dermed svært forudsigelige angrebsformer. Et eksempel på dette er kidnapnings- og drabsplanerne fra Storbritannien i januar 2007 mod en muslimsk britisk soldat. Et sådant angreb er inspireret af lignende kidnapninger i Irak og den mediebevågenhed, de har opnået, men med den fornyelse, at det skulle foregå i Vesten.

Truslen mod danskere i udlandet

De seneste års terrorangreb i en lang række både vestlige og ikke-vestlige lande har understreget, at terrorhandlinger kan finde sted uden varsel, og at tilfældige personer kan blive ramt.

Der er tegn på, at der som følge af genoptrykningen af Mohammed-tegningerne i øjeblikket er et skærpet fokus på Danmark også blandt ledende militante ekstremister i udlandet, og at sådanne kredse har et ønske om at gennemføre terrorhandlinger mod danskere og danske interesser i udlandet. Det gælder især danskere og danske interesser i områder, hvor al-Qaida-relaterede grupper er aktive, herunder særligt i lande i Nordafrika, Mellemøsten samt i Pakistan og Afghanistan.